

Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59)

Delegationen för korrekta utbetalningar har gjort ett gediget arbete och Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) ser i grunden positivt på de flesta förslagen som enskilda förslag betraktat. Men den stora mängden förslag och att det finns en otydlighet kring vilka felutbetalningar som omfattas av förslagen gör det svårt att överblicka de sammantagna effekterna av utredningsförslagen. Detta gör att ISF i många fall inte entydigt kan tillstyrka förslagen.

ISF har i flera rapporter tagit upp frågor om korrekta utbetalningar och verkar för att de kontroller som görs i välfärdssystemen ska vara så kostnadseffektiva som möjligt i förhållande till den kontrolleffekt som uppnås. I detta sammanhang är det viktigt att även kostnader i form av ökade risker för ingrepp i medborgarnas personliga integritet beaktas. Denna aspekt är inte tillräckligt belyst i denna utredning.

Det behövs en tydlighet i vilka felutbetalningar utredningens förslag handlar om

Förslagen i utredningen berör kärnan i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens uppdrag – att betala ut rätt belopp till rätt personer. Utredningen har valt en bred definition av "felaktiga utbetalningar". Definitionen är i sig rimlig, men det blir problematiskt om utredningens förslag omfattar alla de felaktiga utbetalningar som ryms inom denna breda definition. Då omfattas nästan all verksamhet som Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten bedriver.

ISF ser en risk i att om alla typer av felutbetalningar omfattas av förslagen så kommer helheten att bli både övermäktig och otydlig. Risken är att styreffekten minskar. Vi bedömer att ambitionen att minska de felaktiga utbetalningarna kan uppnås bättre med en mer avgränsad ansats.

Det är exempelvis otydligt för ISF i vilken utsträckning det är tänkt att förslagen i utredningen ska ersätta den styrning och uppföljning av den rättsliga kvaliteten i handläggningen som sker redan i dag. Det är viktigt att denna gränsdragning blir tydlig.

Var går gränsen mot den styrning av rättssäkerhet och kvalitet i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens handläggning som regeringen redan i dag bedriver, genom exempelvis regleringsbrev och i dialogerna mellan myndigheterna och Socialdepartementet? På vilket sätt kommer det arbete myndigheterna i dag bedriver för att följa upp och förbättra den rättsliga kvaliteten i handläggningen att påverkas? I vilken utsträckning ska exempelvis modellen för omfattningsstudier ersätta det arbete Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i dag bedriver inom ramen för sina kvalitetsutvecklingsmodeller?

ISF anser att utredningens förslag i första hand bör begränsas till felaktiga utbetalningar som beror på att någon avsiktligt lämnat felaktiga uppgifter i myndigheternas beslutsunderlag. Det skulle innebära att exempelvis de fel som görs av myndigheterna själva utifrån ett givet beslutsunderlag och oavsiktliga fel från de försäkrade lämnas utanför utredningens styrambitioner. Detta är också viktiga frågor men ISF bedömer att de kan hanteras lika bra i den ordinarie myndighetsstyrningen och i det kvalitetsutvecklingsarbete myndigheterna bedriver i dag.

Förslagen bör genomföras successivt

Ytterligare en övergripande synpunkt från ISF är att utredningen i konsekvensanalysen (avsnitt 11.1.2) underskattar de administrativa insatser som kommer att krävas av framför allt de centrala funktionerna på myndigheterna om alla förslagen i utredningen ska genomföras. Särskilt om de ska genomföras vid samma tidpunkt eller inom en kort tidsperiod. Initialt handlar det om att myndigheterna ska medverka i många nya arbetsgrupper, utredningar och uppdrag (det gäller framför allt förslagen i kapitlen 8, 9 och 10) samt att utveckla det mätsystem som ska förse modellen för omfattningsstudier med underlag (avsnitt 7.1). Men även på sikt bedömer ISF att modellen för skattningar av felutbetalningarnas omfattning kommer att kräva stora administrativa insatser från myndigheterna om felutbetalningarnas storlek ska mätas med den precision och den regelbundenhet som eftersträvas.

Enligt utredningen ska inga nya resurser tillföras myndigheterna. Det är möjligt att myndigheterna kan klara att genomföra utredningens förslag genom omprioriteringar, men frågan är vad som då måste prioriteras ned. Om myndigheterna ska medverka i alla förslag på arbetsgrupper, utredningar och uppdrag som utredningen föreslår är frågan hur de samtidigt ska klara att hantera de regeringsuppdrag och de återrapporteringskrav som följer av den "ordinarie" myndighetsstyrningen i bland annat regleringsbrev. Och om myndigheterna ska klara av de krav på mätningar och uppföljningar som den föreslagna modellen för omfattningsbedömningar kräver, hur går det då med de analyser, mätningar och uppföljningar som myndigheterna gör i dag?

Även om ISF håller med utredningen om att det är viktigt att minska de felaktiga utbetalningarna finns det en risk att den stora mängden förslag

som lagts i utredningen riskerar att tränga ut annat viktigt utvecklingsarbete och analysarbete på myndigheterna. ISF bedömer att en rimlig ambitionsnivå är att förslagen i utredningen genomförs successivt under en längre tidsperiod med en tydlig prioritetsordning. I den processen bör också konsekvenserna för annan styrning från regeringskansliet och annat analysarbete som görs på myndigheterna vägas in.

ISF:s synpunkter på förslagen i sammanfattning

ISF tillstyrker följande förslag:

- Regeringen ska bedriva ett samlat och systematiskt långsiktigt arbete i syfte att väsentligt minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen (avsnitt 5.1.1).
- Det fastställs ett övergripande mål för berörda utgiftsområden om att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska (avsnitt 5.1.2).
- Finansdepartementets ansvar för att inom Regeringskansliet samordna styrning, uppföljning och återrapportering av arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen behöver förtydligas (avsnitt 5.2).
- De fem utbetalande myndigheterna bör ha samma uppgift angående samverkan kring uppgiften att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott i sina instruktioner (avsnitt 5.3.2).
- Modellen för omfattningsstudier innehåller följande moment: riskanalyser, identifiering av särskilt riskfyllda välfärdssystem, omfattningsstudier av felaktiga utbetalningar, kartläggning av orsakerna till felen, avrapportering och modellutveckling (avsnitt 7.3).
- Regeringens digitaliseringsstrategi och nationella inriktning för AI kompletteras med skrivningar om vikten av korrekta utbetalningar (avsnitt 8.1).
- Brottsförebyggande rådet (Brå) får i uppdrag att ta fram ett särskilt stödmaterial som kan användas för att minimera felaktiga utbetalningar och överutnyttjande när nya regler införs eller befintliga ändras (avsnitt 9.1).
- En utredning tillsätts för att identifiera myndigheternas, arbetslöshetskassornas och kommunernas behov av informationsutbyte i syfte att säkerställa korrekta utbetalningar och motverka bidragsbrott (avsnitt 9.2).

- Försäkringskassans förmåner får rättsligt stöd att elektroniskt inhämta uppgifter från arbetsgivardeklarationerna (avsnitt 9.4.2).
- Frågan om ett administrativt sanktionssystem vid sidan av bidragsbrottslagen bör utredas på nytt. Ett sådant system skulle vara särskilt lämpat för mindre allvarliga lagöverträdelser (avsnitt 10.4).
- ISF får i uppdrag att kartlägga om och hur impulser om felaktiga pensionsgrundande utbetalningar skickas från de utbetalande aktörerna till Skatteverket i syfte att rätta den pensionsgrundande inkomsten (avsnitt 10.5).

ISF kan varken tillstyrka eller avstyrka följande förslag:

- Ekonomistyrningsverket (ESV) får i uppdrag att med stöd av de utbetalande myndigheterna ta fram en handledning i syfte att ge myndigheterna stöd i hur arbetet med intern styrning och kontroll kan bidra till att säkerställa korrekta utbetalningar och motverka bidragsbrott (avsnitt 5.3.1).
- Åtterrapporeringskrav till stöd för resultatredovisningen i budgetpropositionen fastställs i de utbetalande myndigheternas regleringsbrev s(avsnitt 5.3.3).
- Ett råd för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen inrättas (avsnitt 6.1).
- Rådets kansli inhyses på ESV(avsnitt 6.2).
- En modell för återkommande omfattningsstudier införs (avsnitt 7.1).
- Modellen följer en treårscykel (avsnitt 7.2).
- Rådets kansli ansvarar för att tillämpning och förvaltning av modellen (avsnitt 7.4).
- En arbetsgrupp bildas med representanter från de utbetalande myndigheterna och Sveriges a-kassor i syfte att öka utnyttjandet av potentialen i digitalisering och AI (avsnitt 8.2).
- Arbetsgruppen för digitalisering och AI uppdras att ta fram en kunskapssammanställning om hur digitala tjänster och lösningar kan utformas för att säkerställa korrekta utbetalningar med särskild inriktning på självbetjäningstjänster, automatiserad handläggning och riskbaserade kontroller (avsnitt 8.3).
- Regeringen ger de utbetalande myndigheterna i uppdrag att redovisa genomförda insatser i syfte att tillvarata potentialen i

digitalisering och AI för att minska de felaktiga utbetalningarna (avsnitt 8.4).

- Arbetsgruppen för digitalisering och AI får i uppgift att särskilt titta på systemöverskridande uppgifter och hur riskbaserade kontroller kan utvecklas för att minska felet i dessa uppgifter (avsnitt 8.5).
- De utbetalande myndigheterna får i uppdrag att ta fram förslag som skulle ge dem uttryckligt lagstöd att behandla personuppgifter för kontrolländamål (avsnitt 8.6).
- De utbetalande myndigheterna får återrapporteringskrav att uppskatta hur investeringar i digitalisering och AI påverkar omfattningen av felaktiga utbetalningar (avsnitt 8.8).
- Bolagsverket, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Skatteverket och de fem utbetalande myndigheterna får i uppdrag att redogöra för vilka förutsättningar som behöver förbättras för att tidigt och systematisk upptäcka oseriösa och kriminella aktörer som verkar inom välfärdssystemen (avsnitt 9.3).
- De fem utbetalande myndigheterna, Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner får i uppdrag att lämna förslag på hur ett rättsligt stöd kan utformas som ger de utbetalande myndigheterna och kommunerna elektronisk tillgång till uppgifter från arbetsgivardeklarationerna i de ersättningssystem där uppgifterna väsentligt kan bidra till att motverka felaktiga utbetalningar (avsnitt 9.4.3).
- Regeringen ger de utbetalande myndigheterna i uppdrag att analysera effektiviteten i de kontroller av lämnade uppgifter som görs i handläggningen (avsnitt 9.6).
- De utbetalande myndigheterna, under ledning av rådets kansli, får i uppdrag att ta fram ett adekvat stödmaterial som kan effektivisera underrättelserna och föreslå en lämplig elektronisk överföring av underrättelser mellan berörda aktörer (avsnitt 10.1).
- Ett gemensamt uppdrag ges till Skatteverket och de utbetalande myndigheterna att ta fram förslag på hur rättelser av löneinkomster ska vidareförmedlas till de utbetalande myndigheterna för kontroll av felaktiga utbetalningar (avsnitt 10.2).
- De fem utbetalande myndigheterna får i uppdrag att ta fram ett förslag på hur strikt återbetalningsskyldighet kan utformas (avsnitt 10.3).

ISF:s synpunkter förslag för förslag

I det följande kommenterar ISF vissa av förslagen utförligare.

5.1.1 Långsiktig inriktning och fördjupad uppföljning

ISF tillstyrker förslaget. Det är bra att det tas ett samlat grepp om de felaktiga utbetalningarna eftersom det till stora delar handlar om ett myndighetsövergripande problem.

Däremot är ISF tveksam till om samtliga typer av felutbetalningar som ingår i den breda definition av felaktiga utbetalningar som utredningen har valt ska omfattas av förslaget. Se vidare den övergripande kommentaren i inledningen av remissvaret.

5.1.2 Övergripande mål och samlad årlig uppföljning i budgetpropositionen

ISF tillstyrker förslaget förutsatt att målet utformas som ett "inriktningsmål" i stil med ordalydelsen i förslaget att "de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska". En mer exakt kvantifiering av målet, som att felutbetalningarna ska minska med ett visst procenttal, kommer inte att fungera i praktiken. Det beror bland annat på att felutbetalningarnas omfattning sannolikt aldrig kommer att kunna mätas så exakt.

5.3.2 Myndigheternas instruktioner kompletteras för att stärka uppgiften att motverka felaktiga utbetalningar

ISF tillstyrker förslaget. ISF instämmer i att det är en fördel om de utbetalande myndigheterna i sina instruktioner har samma uppgift angående samverkan kring att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och att motverka bidragsbrott i sina instruktioner.

Däremot ser inte ISF nyttan med att komplettera myndigheternas instruktioner med "en uppgift att myndigheterna ska arbeta med riskhantering samt vidta kontroller i förebyggande och upptäckande syfte för att minska risken för felaktiga utbetalningar". Detta gäller åtminstone för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten där dessa uppgifter redan är tillräckligt tydliga. Det står redan i deras instruktioner att de ska "säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott". Och de omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll där riskanalyser är en del.

5.3.3 Återrapporteringen i årsredovisningarna behöver förtydligas och integreras i den övergripande styrningen

ISF varken tillstyrker eller avstyrker förslaget att det i de utbetalande myndigheternas regleringsbrev fastställs återrapporteringskrav till stöd för resultatredovisningen i budgetpropositionen. Enligt förslaget ska ESV få i uppdrag att tillsammans med de fem utbetalande myndigheterna utveckla relevanta resultatindikatorer som möjliggör en effektiv uppföljning av fastställda mål för arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar.

ISF kan idag inte ta ställning till förslaget eftersom det beror på hur de mål som ska följas upp kommer att se ut och vilka resultatindikatorer som utvecklingsarbetet resulterar i.

ISF vill i detta sammanhang peka på några risker inför detta utvecklingsarbete.

Om målen kommer att vara formulerade som skarpa kvantitativa resultatkrav, som exempelvis att de felaktiga utbetalningarna i sjukpenning ska minskas med 20 procent, är det viktigt att de resultatmått som ska användas för att redovisa måluppfyllelsen bygger på empiriskt grundade metoder som objektivt kan verifieras. Med sådana mål går det inte att använda de osäkra expertbedömningar, gjorda av experter på den aktuella myndigheten, som nu använts i stora delar av utredningens omfattningsmätningar.

Mycket talar för att det kommer att vara mer ändamålsenligt att styra myndigheterna med mer kvalitativa mål och därmed en annan typ av återrapportering. Målen skulle då exempelvis kunna handla om att utveckla ett system för att kunna införa en viss typ av kontroller eller att ett samverkansprojekt mellan flera myndigheter ska resultera i att en viss typ av felutbetalning omöjliggörs i handläggningen av vissa förmåner. Återrapporteringen av dessa mål blir helt enkelt en beskrivning av hur myndigheterna har lyckats.

En styrning med mer kvalitativa mål hindrar inte att myndigheterna även redovisar kvantitativa resultatindikatorer som till exempel hur många (och den ekonomiska omfattningen av) felaktiga utbetalningar som upptäckts eller förhindras och liknande. Däremot finns det risker med att sätta kvantitativa mål för den typen av resultatindikatorer. Risken finns att myndigheterna i allt för hög grad fokuserar sitt arbete mot att uppfylla de kvantitativa målen och prioriterar ned annat arbete som kan vara minst lika viktigt.

Det finns flera risker med att styra verksamheter där det är svårt att kvantitativt mäta det man vill åstadkomma med hjälp av mål och återrapporteringskrav. ISF har i rapporten *Svårt att kombinera kvalitetsutveckling och resultatuppföljning* (ISF Rapport 2018:1) diskuterat

frågan när det gäller myndigheternas rättsliga kvalitet. Diskussionen i den rapporten påminner till stora delar om den som dyker upp här.

En annan risk är kopplad till ISF:s övergripande synpunkt i inledningen av remissvaret om att utredningens breda definition av felaktiga utbetalningar blir problematisk när vi ska tolka utredningsförslagen. Är tanken att de mål, återrapporteringskrav och resultatindikatorer som ESV och de utbetalande myndigheterna ska ta fram ska innefatta alla typer av felutbetalningar som ryms inom utredningens definition av felaktiga utbetalningar? I så fall uppstår frågan vad som återstår för den styrning av rättssäkerheten och kvaliteten i handläggningen som i dag sker genom regleringsbrev och den uppföljning myndigheterna gör i bland annat kvalitetsutvecklingsmodellerna.

Här är det viktigt att samordningen inom regeringskansliet fungerar så att det blir tydligt för myndigheterna vilka typer av felutbetalningar som olika mål och återrapporteringskrav avser. Och att inte mängden styrsignaler i regleringsbrev ökar så att myndigheterna får svårt att hantera situationen på ett bra sätt. För många styrsignaler kan hämma rättsäkerheten och effektiviteten även om varje enskild styrsignal kan verka befogad.

ISF anser att utredningens förslag om att ta fram mål, återrapporteringskrav och resultatindikatorer begränsas till att i första hand avse de felaktiga utbetalningar som beror på att någon avsiktligt lämnat felaktiga uppgifter i myndigheternas beslutsunderlag.

6.1 Ett råd för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen inrättas

ISF varken tillstyrker eller avstyrker förslaget. ISF instämmer i att det behövs en myndighetsövergripande funktion som håller ihop arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar. Men om denna funktion bör utgöras av det råd och det kansli som utredningen föreslår eller någon annan konstruktion kan ISF idag inte ta ställning till. En orsak är att det senare i vår kommer en utredning om en samordnad statlig utbetalningsmyndighet (Dir. 2018:50, Samordning av statliga utbetalningar från välfärdssystemen). ISF vill ta del av förslagen i den utredningen innan vi tar ställning till hur den övergripande kontrollen av felutbetalningarna bör organiseras.

7.1 En modell för återkommande omfattningsstudier införs

ISF varken tillstyrker eller avstyrker förslaget. ISF har i grunden en positiv inställning till att mäta omfattningen av de felaktiga utbetalningarna, men bedömer att utredningen underskattar svårigheterna att utveckla modellen så att felutbetalningarnas omfattning kan mätas med rimlig precision.

Tre av de förmåner där utredningen bedömt att felutbetalningarna är som störst är assistansersättning, sjukpenning och sjukersättning som alla handläggs av Försäkringskassan. Dessa tre förmåner hör till dem där utredningens omfattningsmått bygger på osäkra expertbedömningar i stället för empiriskt grundade beräkningar.

ISF anser att det är viktigt att i så stor utsträckning som möjligt undvika att omfattningsstudierna bygger på osäkra expertbedömningar och det framgår att även utredningen delar denna uppfattning. Däremot är utredningen otydlig med hur omfattningsstudierna ska utvecklas på denna punkt.

För sjukpenning och sjukersättning har metoden *expert elicitation* använts, vilket inneburit att experter på Försäkringskassan fått i uppdrag av utredningen att skatta omfattningen av de felaktiga utbetalningarna. Även för assistansersättning fick Försäkringskassan ett sådant uppdrag, men där återkom myndigheten till utredningen med en PM där myndigheten skrev att det "saknas förutsättningar att göra en kvantitativ bedömning" (PM 2019:4, Analys och prognos). Utredningen höll inte med Försäkringskassan utan gjorde en egen "expertbedömning" för assistansersättning.

ISF har svårt att se hur expertbedömningarna ska kunna undvikas i dessa förmåner utan att frågan om vilken typ av mätningar som är acceptabla ur ett integritetsperspektiv diskuteras närmare.

De enligt Försäkringskassan två största orsakerna till felaktiga utbetalningar i assistansersättning handlar om huruvida beslutet av antalet beviljade assistanstimmar motsvarar det faktiska behovet, och om den assistansersättning som betalas ut faktiskt också utförs. Där har ISF svårt att se någon annan möjlighet till en någorlunda säker skattning av felutbetalningarnas storlek än att någon (helst utan förvarning) gör hembesök för att kontrollera vilket behov av assistans den försäkrade har och om assistenterna befinner sig där de timmar som det beslutats om.

På liknande sätt förhåller det sig även med sjukpenning och sjukersättning där det enligt utredningen kan finnas stora möjliga felutbetalningar på grund av att den sökande lämnat felaktiga uppgifter om arbetsförmågan eller har förbättrat arbetsförmågan sedan förmånen beslutades. Oannonserade hembesök och spaning skulle sannolikt kunna förbättra precisionen i omfattningsmåtten.

Det är oklart för ISF hur utredningen tänkt utveckla omfattningsmåtten för dessa förmåner. Är det stickprovsundersökningar genom hembesök och spaning som ska öka precisionen i mätningarna? I så fall behöver frågan om vilken typ av kontroller som är acceptabla ur ett integritetsperspektiv diskuteras mer utförligt.

Givet att expertbedömningar måste användas även fortsättningsvis är det inte lämpligt att enbart använda experter från den myndighet som är

föremål för bedömningen. Objektivitetsskäl talar för att experter som är oberoende från den aktuella myndigheten också ska medverka.

Ett annat problem är att en för mätningarna så central myndighet som Försäkringskassan är negativt inställd till omfattningsstudierna, åtminstone så länge expertbedömningar ska vara en del. Även Pensionsmyndigheten är skeptisk till de metoder som använts för att beräkna omfattningen av felutbetalningarna att döma av det särskilda yttrandet från deras representant i utredningen. Eftersom utredningen menar att ett gott samarbete med myndigheterna är en framgångsfaktor för modellen för omfattningsstudier kommer en negativ inställning från myndigheternas sida att göra arbetet betydligt svårare.

Ytterligare en utmaning är hur man ska kunna skapa en jämförbarhet över tid i måttet. Även här kommer de delar som bygger på bedömningar att bli problematiska. På samma sätt som ISF tidigare pekat på i Försäkringskassans kvalitetsbedömningar av ärenden (se ISF Rapport 2018:1) är det mycket svårt att upprätthålla samma bedömningsnivå i mätningar som görs med flera års mellanrum. Detta gäller särskilt som det är sannolikt att många bedömare bytts ut mellan de olika mätningarna.

Avslutningsvis vill ISF, trots alla utmaningar vi beskrivit ovan, påminna om att vi i grunden är positiva till förslaget att utveckla en modell för omfattningsbedömningar av de felaktiga utbetalningarna. Men för att ISF ska kunna tillstyrka förslaget behövs en tydligare plan för hur man ska utveckla modellen.

7.2 Modellen följer en treårscykel

ISF varken tillstyrker eller avstyrker förslaget att modellen ska följa en treårscykel. Det beror helt på hur arbetet med att införa modellen utvecklas och hur den slutligen kommer att se ut.

8 Bättre utnyttjande till potentialen i digitalisering och AI

ISF har en övergripande kommentar till förslagen i kapitel 8. Där finns en rad förslag som syftar till att öka utnyttjandet av potentialen i digitalisering och AI för att säkerställa korrekta utbetalningar. Förslagen innehåller få tydliga konkreta åtgärder. I stället handlar det om att tillsätta en arbetsgrupp där myndigheterna ska delta och att lägga ut ett antal olika uppdrag på myndigheterna. Detta ska i ett senare steg resultera i mer konkreta förslag om hur digitalisering och AI kan användas.

ISF är positiv till att med hjälp av digitalisering och AI effektivisera kontrollerna av fusk och bedrägerier i socialförsäkringen, och vi anser att det är bra att dessa frågor analyseras närmare. ISF har tidigare understrukit behovet av kontroller i ersättningssystemen för att motverka fusk. Se exempelvis *Kontrollnivåer och normbildning inom*

socialförsäkringen (ISF rapport 2020:1), Profilerings som urvalsmetod för riktade kontroller (ISF Rapport 2018:5) och Effekter av slumpmässiga kontroller på vab-uttaget (ISF Rapport 2014:15).

Mot bakgrund av mängden av olika förslag i denna riktning i utredningen är det viktigt att påminna om att kontrollerna *sammantaget* ska vara så kostnadseffektiva som möjligt i förhållande till den kontrolleffekt som uppnås. I detta sammanhang är det också viktigt att även kostnader i form av ökade risker för ingrepp i medborgarnas personliga integritet beaktas.

Eftersom många av förslagen i kapitel 8 handlar om att utreda saker vidare, och delvis är ganska ospecificerade, är det svårt att bedöma vad de slutligen kommer att innebära. Till detta bidrar att utredningen valt en så bred definition av begreppet felaktiga utbetalningar samt att även "digitalisering och IT" är ett brett begrepp. I begreppet skulle exempelvis både förbättrade kontrollmöjligheter i automatiserade handläggningsprocesser och utveckling av profileringsmodeller som fungerar som urvalsmetod för riktade kontroller kunna ingå.

Förslagen 5.3.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.8, 9.3, 9.4.3, 9.6, 10.1, 10.2 och 10.3

ISF varken tillstyrker eller avstyrker dessa förslag. ISF ser i grunden positivt på förslagen som enskilda förslag betraktat. Men den stora mängden förslag i utredningen gör det svårt att bedöma den sammantagna effekten av alla förslagen, bland annat när det gäller vilken kapacitet myndigheterna har att hantera förslagen med tillräcklig hög kvalitet.

ISF bedömer att en rimlig ambitionsnivå är att förslagen genomförs successivt under en längre period med en tydlig prioritetsordning. I den processen bör konsekvenserna för annan styrning från regeringskansliet och annat analysarbete som görs på myndigheterna vägas in.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektören Ola Leijon. Utredaren Magnus Medelberg har varit föredragande. I beredningen har också utredaren Johan Mellberg deltagit. Vid den slutliga handläggningen har chefsjuristen Anna Samuelsson, enhetscheferna Mats Granér och Pererik Bengtsson, administrativa chefen Annika Stegarp Perman och HR-ansvariga Caroline Carlsson deltagit.

Ola Leijon

Magnus Medelberg
gm Pererik Bengtsson